

П. П. Поврозник,
аспірант кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1287-6822>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.21.91

ГЛОБАЛЬНІ ІНДИКАТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

P. Povrozyk,
Postgraduate student of the Department of Economics of Enterprise,
Ivan Franko National University of Lviv

GLOBAL INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP

У статті проведено аналіз глобальних процесів інноваційного розвитку підприємництва на основі врахування результатів глобальних рейтингів. Виявлено сильні і слабкі місця України, враховуючи висновки з аналізу позицій у глобальних рейтингах. Ідентифіковано прогалини державної політики у створенні сприятливих передумов інноваційного розвитку та капіталізації знань й інтелекту в інноваційні результати. Повномасштабна війна в Україні стала серйозним викликом для бізнесу, поставивши в пріоритет збереження існування бізнесу. Водночас довоєнні тенденції показували, що Україна є абсолютним аутсайдером на європейській арені за показниками інноваційної активності, приватного і державного фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Аргументовано, що однією із базових конкурентних переваг України є інтелектуальний потенціал, який поки не трансформувався у реальні інноваційні результати. Акцентовано, що зросли ризики "вимивання мізків", коли інші держави створюють сприятливі умови для інтеграції біженців з України та пропонують різні програми для науковців і фахівців знаньмістких сфер. Обґрунтовано доцільність розгляду концепту регіоналізації інноваційного розвитку підприємництва в Україні.

The article analyzes global processes of innovative development of entrepreneurship based on taking into account the results of global ratings. Strengths and weaknesses of Ukraine are revealed, taking into account the conclusions from the analysis of positions in global ratings. Gaps in state policy in creating favorable conditions for innovative development and capitalization of knowledge and intelligence into innovative results have been identified. The full-scale war in Ukraine has become a serious challenge for business, putting the priority of preserving the existence of business. At the same time, pre-war trends showed that Ukraine is an absolute outsider in the European arena in terms of innovative activity, private and state funding of research and development works. It is argued that one of the basic competitive advantages of Ukraine is intellectual potential, which has not yet been transformed into real innovative results. It is emphasized that the risks of "brainwashing" have increased when other states create favorable conditions for the integration of refugees from Ukraine and offer various programs for scientists and specialists in knowledge-intensive fields.

The identified circumstances force us to look for ways to mitigate security risks and support the innovative development of entrepreneurship in Ukraine, taking into account the realities of wartime. One of the approaches to solving the problem is the regionalization of innovative development of entrepreneurship in Ukraine. Rear regions received significant opportunities for development as a result of business relocation, redistribution of financial, human, technological and other resources to the regions furthest from hostilities and aggressor countries. High international support opens up new opportunities for international cooperation in the field of innovation. Therefore, for a comprehensive analysis of the innovative development of entrepreneurship in Ukraine and in the conditions of global challenges, an urgent research task is to identify the regional innovation potential and further effective support of entrepreneurship.

Ключові слова: інновації, інноваційна активність, інноваційний розвиток підприємництва, післявоєнне відновлення, регіоналізація інноваційного розвитку підприємництва.

Key words: innovation, innovative activity, innovative development of entrepreneurship, post-war recovery, regionalization of innovative development of entrepreneurship.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Комплексне розуміння інноваційного розвитку підприємництва в Україні потребує врахування глобального контексту, адже, сучасне підприємництво розвивається в умовах глобалізації. Навіть закриті моделі бізнесу, орієнтовані на внутрішнього споживача, перебувають під впливом факторів зовнішнього середовища, значною мірою детермінованих глобальними процесами. Тому аналізування інноватизації економіки та інших сфер суспільного життя у фокусі міждержавних порівнянь є важливою складовою наукових досліджень у цьому напрямі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі проблеми інноваційної активності підприємницьких структур та глобальні тренди розвитку інноваційних підприємств досліджувались у працях таких вітчизняних вчених, як З. Варналій, Н. Демчишак, М. Діба, Ю. Гернего, Р. Желізняк, Ю. Коваленко, В. Корнєєв, М. Крупка, А. Кузнєцова, Т. Майорова, Л. Савчук, С. Урба, О. Червона та ін. Однак реалії воєнного часу та нові глобальні виклики формують підґрунтя для концептуального перегляду наукових візій та подальших наукових пошуків задля вирішення існуючих у вітчизняній економіці проблем та їх своєчасної ідентифікації у контексті порівняння із трендами у глобальній економіці і кращими світовими практиками.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз глобальних індикаторів інноваційного розвитку підприємництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Доцільність аналізування глобальних індикаторів інноваційного розвитку підприємництва обґрунтовує можливість здійснення міждержавних порівнянь для того, щоб більш об'єктивно оцінювати ефективність внутрішньої політики в даній сфері, діяльності підприємств та інших стейкхолдерів, залучених в інноваційні процеси.

Вважаємо за доцільне першочергово проаналізувати глобальні індекси розвитку підприємництва. Так, індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index) публікувався Світовим Банком упродовж 2002—2021 років. Хоча надалі через суб'єктивні причини він припинив публікуватись, аналіз динаміки дозволяє в загальному розуміти довоєнну ситуацію розвитку підприємництва в Україні. Індекс розраховувався за 10 субіндексами, що враховували складність процедур відкриття бізнесу, сплати податків, дозвоільної системи в сфері будівництва, захищеності інвесторів та ін. За період з 2011—2020 років Україна покращила позицію в індексі, перемістившись з 145 на 64 місце, причому найбільший прогрес відбувся завдяки індикатору оподаткування: Україна піднялась з 181 на 65 позицію [6]. Тобто в цілому підприємництво в Україні розвивалось в умовах, коли заснувати бізнес є відносно легко, податкові навантаження помірні, а дозвоільна система прийнятна. В Україні найбільш проблемною залишається дозвоільна система підприємництва. За звітом Уряду, в 2022 році на період воєнного часу скасовано 600 дозволів, але залишається можливість їхнього відновлення.

Інший індикатор розвитку підприємництва — Глобальний моніторинг підприємництва (Global Entrepreneurship Monitor). Моніторинг передбачає вивчення поведінки населення щодо створення та управління бізнесом, амбіцій та мотивації підприємців. Моніторинг проводиться у понад 120 країнах з 1999 року на основі експертних опитувань [10]. Україна жодного разу не входила до групи країн моніторингу. У звіті 2022/2023 Україну згадано в контексті наслідків російської агресії для бізнесу в світі. Експерти відзначають, що "через ці події більшість бізнесу, який розпочне діяльність у 2022 році, стикнеться, можливо, з найбільш складним бізнес-середовищем з кінця 90-х років XX століття [10]. Таким чином, вкрай важливо ініціювати включення України до числа країн, в яких проводиться експертне дослідження для того, щоб мати можливість здійснювати міждержавні порівняння за суб'єктивними оцінками підприємців.

Якісні оцінки розвитку підприємництва надають міждержавні порівняння глобальних індексів інновацій.

Основним та найбільш популярним індикатором, який дозволяє визначати рейтинг 132 держав залежно від їхніх інноваційних можливостей, є Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII). Він почав розраховуватись з 2007 року. Перевагою даного індикатора є врахування показників, що відображають стан та особливості [11]:

а) за блоком інноваційного вкладу/входу (Innovation Input) — інституційного середовища (політика, законодавство, підприємства), людського середовища (освіта, дослідження), інфраструктури (інформаційні технології, екологія, загальна інфраструктура), ринкових умов (кредитування, інвестиції, торгівля, конкуренція), бізнес-середовища (працівники знань, інноваційні зв'язки, поглинання знань);

б) за блоком інноваційних результатів/виходу (Innovation Output) — результатів знань і технологій (створення, вплив і дифузія знань), творчих результатів (нематеріальні активи, креативна продукція, креативність-онлайн).

З визначених показників чітко простежується вагомість підприємництва, зокрема передумов та результатів діяльності підприємств для інноваційного розвитку. У той же час "паралеллю" слугує людський фактор. Людиноцентричність інноваційного розвитку вимагає врахування при аналізованні передумов та результатів інновацій рівня освітньої підготовки кадрів, продукування й дифузії знань, зайнятості в креативних та знаньмістких індустріях.

Вищезазначене дає змогу актуалізувати, що при аналізованні глобальних індикаторів інноваційного розвитку підприємництва слід поєднувати показники щодо розвитку підприємств та людського капіталу. Аналізування GII та рейтингові позиції України є актуальним об'єктом досліджень українських учених. Зокрема у праці М. Шиненка, Ю. Лабжинського та В. Ткаченка аналізуються останні звіти й місце в рейтингах України, інтегральний оціночний інтервал якої варіюється між 48 і 59 позиціями [3]. І. Вороненко та Н. Клименко спростовують гіпотезу значних розривів за показниками "входу" і "виходу" для України. Учені зазначають, що інноваційні результати забезпечують Україні вищі рейтингові позиції, ніж "вхідні" ресурси [1, с. 41—42].

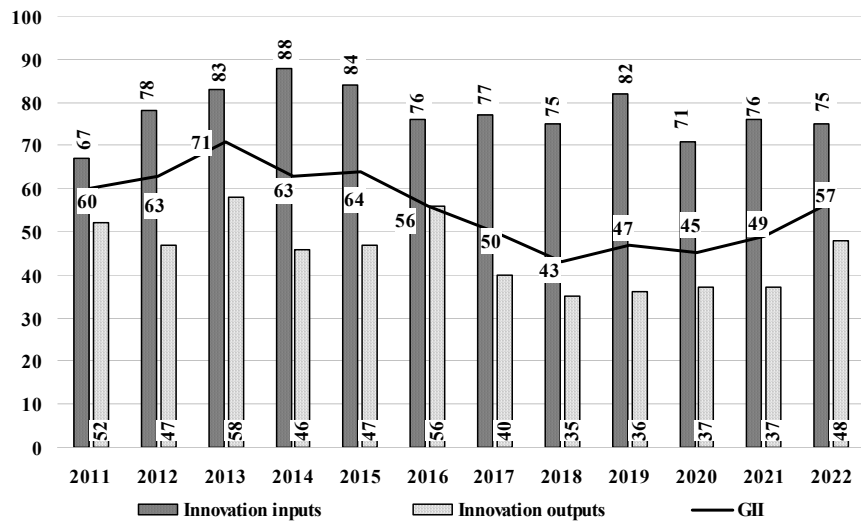

Рис. 1. Позиції України в Глобальному інноваційному індексі, 2011—2022 роки

Джерело: [8].

Складність GII потребує більш детального аналізу з визначенням особливостей для України (рис. 1).

Рис. 1 наглядно демонструє, як погіршувалось інституційне й регуляторне середовище в Україні впродовж 2011—2014 років. Державна політика до Революції Гідності відзначалась централізацією та орієнтацією на посилення економічних зв'язків з колишніми державами СНД, що деформувало конкурентне середовище ринкових відносин в умовах глобалізації.

Станом на 2022 рік Україна займала 57 позицію за GII, значно погіршивши рейтинг за індикаторами "Innovation Output": 48 місце в 2022 році проти 37 місця в 2021 році. Однак залишаються гіршими рейтингові позиції за "Innovation Input" — 75 позиція у 2022 році і 76 позиція у 2021 році. Це співвідношення показує, що масштаби військової агресії залишають незмінними несприятливі для інноваційного розвитку умови середовища.

ГІІ дозволяє визначити для України "стовпи" (в англійських матеріалах "pillar ranks") стійкості й вразливості інноваційного розвитку підприємництва (табл. 1).

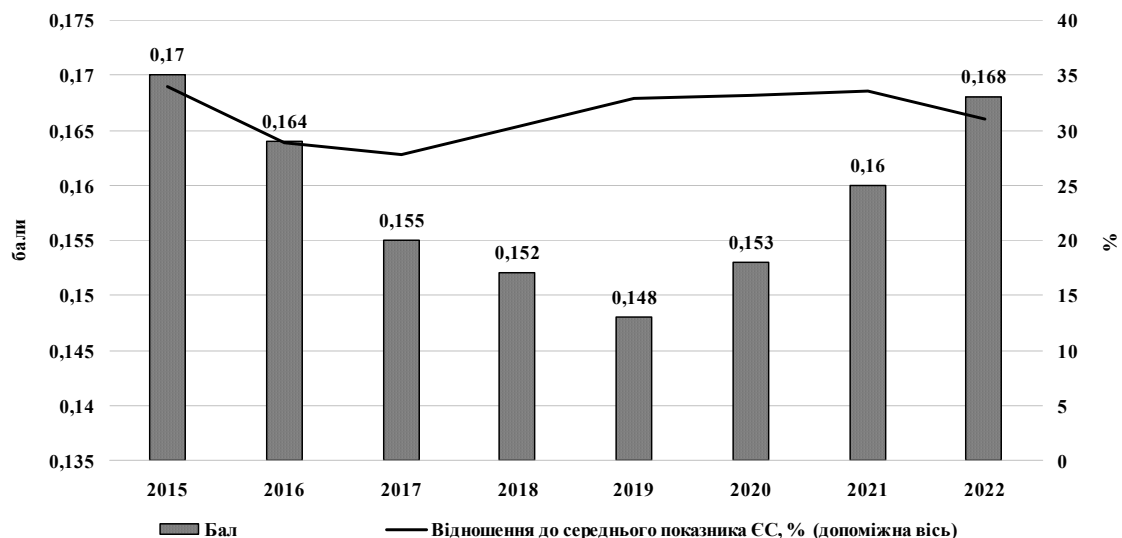
Зокрема, відзначимо, що сильною стороною конкурентних позицій України є "витонченість бізнесу", що включає показники "knowledge workers", інноваційних зв'язків (у тому числі кластерів), високотехнологічний імпорт.

Окрім GII актуальним для аналізу є Індекс інноваційного розвитку Bloomberg (The Bloomberg innovation index, BII). Він оцінює понад 100 країн світу з пріорити-

Таблиця 1. "Стовпи" стійкості й вразливості України в Глобальному інноваційному індексі

2017		2020		2022	
«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості	«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості	«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості
1. Результати знань і технологій — 28 позиція.	1. Інфраструктура — 97 позиція.	1. Результати знань і технологій — 25 позиція.	1. Витонченість ринку — 99 позиція.	1. Результати знань і технологій — 36 позиція.	1. Витонченість ринку — 102 позиція.
2. Творчі результати — 42 позиція.	2. Інститути — 96 позиція.	2. Людський капітал і дослідження — 39 позиція.	2. Інфраструктура — 94 позиція.	2. Витонченість бізнесу — 48 позиція.	2. Інститути — 97 позиція.
	3. Витонченість ринку — 90 позиція.	3. Творчі результати — 44 позиція.	3. Інститути — 93 позиція.	3. Людський капітал і дослідження — 49 позиція.	3. Інфраструктура — 82 позиція.

Джерело: [8].

Рис. 2. Позиції України за Індексом Європейського інноваційного табло, 2015–2022 роки

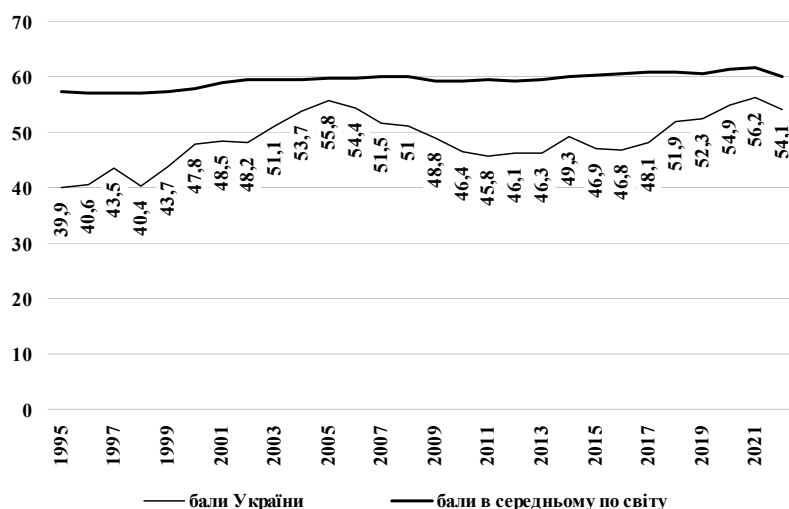
Джерело: [7].

зацією показників щодо витрат на дослідження і розробки, діяльності високотехнологічних компаній, дослідницьких кадрів, патентної активності, а також виробничих потужностей як базового середовища впровадження інновацій. Станом на вересень 2023 року був опублікований ВІІ до 2021 року. За цим показником Україна в 2015 році посідала найвищу 33 позицію, однак у 2021 році опустилась на 57 [9]. Головною причиною цього є постійне скорочення дослідницького персоналу, зокрема наукових кадрів у системі науки та вищої освіти. Тому кадрове забезпечення і мотивація якісних досліджень та інноваційної продуктивності залишається серйозною проблемою України в контексті посилення науково-підприємницького співробітництва в інноваційній сфері.

Ще один важливий для України рейтинг — Індекс Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard, EIS). Він надає порівняльну оцінку ефективності досліджень та інновацій у країнах-членах ЄС, сусідніх країнах та країнах, що претендують на

членство в ЄС, у тому числі в Україні. Оцінка враховує 32 показники "привабливості дослідницьких систем", "інвестицій підприємств у дослідження й розробки" та "використання інформаційних технологій", розподіляючи країни на групи інноваційних лідерів, сильних інноваторів, помірних інноваторів та нових інноваторів [7]. За оцінками, Україну відносять до "нових інноваторів". Станом на 2022 рік Україна продовжувала займати останню позицію з 39 країн, які оцінювались, значно поступаючись навіть "аутсайдерам" Північній Македонії і Боснії та Герцеговині. Однак аналіз EIS вказав не стільки на проблему низьких позицій України, скільки на поглиблення розривів між Україною та інноваційними лідерами Європи (рис. 2).

Більш детальний аналіз складових EIS дозволяє виявити найбільш слабкі місця та визначити роль інноваційного розвитку підприємництва з метою стимулювання інноватизації економіки України. За оцінками ЄС, наскільки це дозволяли статистичні дані, найслабші позиції України за індикаторами:

Рис. 3. Позиції України за Індексом економічної свободи у співвідношенні до середньосвітового значення, 1995–2022 роки

Джерело: [5].

— у блоці "привабливі дослідницькі системи": міжнародні наукові співпублікації — 7,9 % середнього рівня ЄС, цитування публікацій — 9 %;

— у блоці "фінанси і підтримки": витрати на науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) у державному секторі — 11,5 %;

— у блоці "інвестиції організацій": витрати на дослідження та розробки в бізнес-секторі — 15,2 %;

— у блоці "зв'язки": державно-приватні спільні дослідження — 15,4 %;

— у блоці "вплив продаж": продажі інноваційної продукції — 3,1 %.

Дуже низькі показники фінансування бізнесом досліджень і розробок в Україні у порівнянні до європейського рівня є закономірним в умовах високої тінізації економіки та інших довоєнних труднощів. Тому при аналізуванні глобальних процесів інноваційного розвитку підприємництва актуально враховувати позиції України в індексах, що розкривають конкурентоспроможність економіки.

З-поміж індикаторів конкурентоспроможності економіки окрему увагу слід звернути на Індекс економічної свободи. Він дозволяє виявити міру невтручання держави в ринкові процеси. З оцінюваних 180 країн Україна займає позиції, нижче 120, через що має статус "здебільшого без свобод". Що показово, в останньому звіті 2022 року зазначається, що з 2015 року "економіка набирала сили", але зростання сповільнилося з 2019 року [5]. Показник України за всі роки залишається нижчим, ніж середньосвітовий (рис. 3).

Основними причинами низьких оцінок України є: збереження впливу конкуруючих бізнес-політичних мереж; незахищеність прав власності через корумпованість судів; відсутність довіри до чесності уряду; вкрай низькі показники інвестиційної та фінансової свободи в умовах високої частки державного боргу у ВВП. Зазначені довоєнні деструктиви поглибилися після 2022 року. Проте, з іншого боку, тиск міжнародних партнерів та мобілізація громадянського суспільства можуть забезпечити позитивні зрушення щодо якісних антикорупційних реформ, передусім у сфері верховенства права. Індекс економічної свободи порівняно високо оцінює в Україні свободу торгівлі, підприємництва та фіскальну свободу. Але зазначені вище проблеми нівелюють сприятливі передумови інноваційного розвитку підприємництва в середовищі незахищеності, корупційних ризиків та інституційної недовіри.

У продовження проблеми корупції слід звернути увагу на позиції України в Індексі верховенства права (Rule of Law Index). За період 2015—2022 років Україна майже не змінювала позицію — з близько 140 країн, які оцінювались, займала 70-77 місце в світі [12]. Нижче наведено ієрархію складових індексу для України:

- відкритий уряд — 50 позиція;
- основоположні права — 55 позиція;
- цивільне судочинство — 67 позиція;
- порядок і безпека — 76 позиція;
- обмеження державних повноважень — 92 позиція;
- кримінальне судочинство — 93 позиція;
- нормативно-правове забезпечення — 106 позиція;
- відсутність корупції — 116 позиція.

Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) фокусує увагу на корупційних ризиках. Аналіз звітів індексу підтверджує певну позитивну динаміку для України — зі 130 позиції у 2015 році до 116 позиції у 2022 році [4]. Даний індекс визначається на основі суб'єктивних оцінок та, як і Індекс економічної свободи, має значний вплив на інвестиційну привабливість країни. Позиції України залишаються доволі низькими, але вони вперше за останні 8 років почали покращуватись. Були впроваджені такі важливі антикорупційні інновації, як Електронна система публічних закупівель "Prozorro", Система онлайн-аукціонів продажу/оренди майна "Prozorro продажі", Електронна система охорони здоров'я "EHealth", Єдиний вебпортал використання публічних коштів "Spending", Система е-декларування для визначених посадових осіб.

За оцінками експертів Transparency International, боротьба з корупцією в Україні є сталим процесом, що продовжується, незважаючи на екзистенційні виклики [2]. Відповідно повномасштабна війна навпаки актуалізує дану сферу державно-управлінських реформ. У той час, коли інноваційний розвиток підприємництва в Україні ускладнений безпековими загрозами й нестабільністю, очікуваними є заходи, які дадуть поштовх інноваційному прориву України в перспективі повоєнного відновлення та євроінтеграції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ РОЗВІДОК

Отже, аналізування глобальних процесів інноваційного розвитку підприємництва слід здійснювати з врахуванням результатів глобальних рейтингів. Висновки з аналізу позицій України в глобальних рейтингах дозволяють виявляти її сильні і слабкі місця у створення сприятливих передумов інноваційного розвитку та капіталізації знань й інтелекту в інноваційні результати. Повномасштабна війна в Україні стала серйозним викликом для бізнесу, поставивши в пріоритет збереження існування й компенсації збитків. Але й довоєнні тенденції показували, що Україна є абсолютним аутсайдером на європейській арені за показниками інноваційної активності, приватного і державного фінансування НДДКР. Основна конкурентна перевага України — інтелектуальний потенціал, не трансформувалась у належні інноваційні результати. Натомість зросли ризики "вимивання мізків", коли інші держави створюють сприятливі умови для інтеграції біженців з України та пропонують різні програми для науковців і фахівців знаннємістких сфер.

Виявлені обставини змушують шукати шляхи послаблення безпекових ризиків та підтримки інноваційного розвитку підприємництва в Україні, зважаючи на реальність воєнного часу. Одним з підходів до вирішення проблеми є регіоналізація інноваційного розвитку підприємництва в Україні. Тілові регіони отримали значні можливості розвитку внаслідок релокації бізнесу, перерозподілу фінансових, людських, технологічних та інших ресурсів у найбільш віддалені від бойових дій та країн-агресорів регіони. Висока міжнародна підтримка відкриває нові можливості міжнародного співробітництва в інноваційній сфері. Тому для комплексного аналізування інноваційного розвитку підприємництва в Україні та в умовах глобальних викликів актуальним

дослідницьким завданням є виявлення регіонального потенціалу інноватизації та подальшої дієвої підтримки підприємництва.

Література:

1. Вороненко І. В., Клименко Н. А. Інноваційний розвиток в умовах цифровізації: оцінка та пріоритети. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 38—45.
2. Індекс сприйняття корупції — 2022: Transparency International Ukraine. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
3. Шиненко М.А., Лабжинський Ю.А., Ткаченко В.А. Інноваційна діяльність України у Глобальному інноваційному індексі GII 2022. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2023 (Пошук рішень в період війни): зб. матеріалів всеукр.наук.-практ. семінару. Київ, 2023. С. 194—199.
4. Corruption Perceptions Index: Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2015/index/ukr>
5. Country Rankings: 2023 Index of Economic Freedom: The Heritage Foundation. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>.
6. Ease of Doing Business in Ukraine: Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/ukraine/ease-of-doing-business>
7. European innovation scoreboard: European Commission. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en.
8. Explore the interactive database of the GII 2022 indicators: Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
9. Most Innovative Countries 2023: World Population Review. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries>.
10. Reports: Global Entrepreneurship Monitor. URL: <https://www.gemconsortium.org/report>.
11. The Global Innovation Index (GII) Conceptual Framework / World Intellectual Property Organization, 2016. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016-annex1.pdf
12. WJP Rule of Law Index: World Justice Project. URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2022/Ukraine/>

References:

1. Voronenko, I.V. and Klymenko, N.A. (2022), "Innovative development in conditions of digitalization: assessment and priorities", *Ekonomika ta derzhava*, Vol. 2, pp. 38—45.
2. Transparency International Ukraine (2023), "Index of perception of corruption — 2022", available at: <https://cpi.ti-ukraine.org/> (Accessed 2 September 2023).
3. Shynenko, M.A., Labzhynskiy, Yu.A. and Tkachenko, V.A. (2023), "Innovative activity of Ukraine in the Global Innovation Index GII 2022", *Tsyfrova kompetentnist suchasnoho vchytelia novoi ukrainskoi shkoly: 2023 (Poshuk rishen v period viiny): zb. materialiv vseukr.nauk.-prakt. seminaru* [Digital competence of the modern teacher of the new Ukrainian school: 2023 (Searching for solutions during the war): coll. All-Ukrainian scientific-practical materials. seminar], Kyiv, Ukraine, pp. 194—199.

4. Transparency International (2023), "Corruption Perceptions Index", available at: <https://www.transparency.org/en/cpi/2015/index/ukr> (Accessed 2 September 2023).

5. The Heritage Foundation (2023), "Country Rankings: 2023 Index of Economic Freedom", available at: <https://www.heritage.org/index/ranking> (Accessed 12 September 2023).

6. Trading Economics (2023), "Ease of Doing Business in Ukraine", available at: <https://tradingeconomics.com/ukraine/ease-of-doing-business> (Accessed 2 September 2023).

7. European Commission (2023), "European innovation scoreboard", available at: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en (Accessed 15 September 2023).

8. Global Innovation Index (2023), "Explore the interactive database of the GII 2022 indicators", available at: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator> (Accessed 12 September 2023).

9. World Population Review (2023), "Most Innovative Countries 2023", available at: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries> (Accessed 12 September 2023).

10. Global Entrepreneurship Monitor (2023), "Reports", available at: <https://www.gemconsortium.org/report> (Accessed 2 September 2023).

11. World Intellectual Property Organization (2016), "The Global Innovation Index (GII) Conceptual Framework", available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016-annex1.pdf (Accessed 11 September 2023).

12. WJP Rule of Law Index: World Justice Project (2023). available at: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2022/Ukraine> (Accessed 2 September 2023).

Стаття надійшла до редакції 18.10.2023 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663